

Fæstegods paa rimelige Betingelser, paa saadanne, som Bondestanden gjerne gaar ind paa, fremkommer der efter de nuværende Forhold og Priser en Indtægt, der er større for Godseieren end den, de hidtil have havt. Saaledes forholder det sig overalt ellers, og det er det, man ogsaa udtaler i Udfæstet til en Evangslov. Man formener, at Godseieren vil, ved at afhænde Fæstegodset paa de foreslaaede Betingelser, dog faae en højere Rente ud af det, end man hidtil har havt. Men nu overlades der derimod alle dem, der selv kun midlertidig besidde Fæstegodset, Ret til at sælge, saaledes, at blot den hidtil havde Indtægt capitaliseres, altsaa, troer jeg, efter hvad man i Almindelighed indrømmer, for en Værdi, der er ringere end den, Fæstegodset har, og den Capital, som skal fremkomme, forringes endogsaar med et Fradrag af 10 pCt., der skal tilfalde Besidderen af den indkomne Kjøbesum. Naar Besidderen ikke er betyngt med nogensomhelst Indskrænkning for Salget og ikke har nogen Uleilighed seer jeg virkelig ikke, hvorfor der af den Giendom, hvoraf han kun har Besiddelsen og Indtægten for sin Levetid, skal tilfalde ham den mindste Skilling til egen personlig Giendom. Naar derimod Fæstegodset overgaaer til Selveieendom paa Vilkaar, hvorved der virkelig ogsaa for Fideicommisset eller Stiftelsen eller Embedet, som Fæstegodset har været tillagt, fremkommer en forøget Indtægt uden Ubillighed mod den Fæster, der erhverver det, kunde jeg maaskee ansee det for billigt, at der tilfaldt den Mand Noget, hvis Uleilighed og Møje det skyldtes, at denne Foranstaltning var kommen istand, og som maaskee ikke havde havt saa saa Besværligheder derved. Men, vil man sige, denne Sum er jo den mindste, hvorfor Godset kan afhændes, og i de allerfleste Tilfælde vil det ikke blive afhændet derfor; men det er just det Urigtige ved Lovforslaget, at det overdrager de temporaire Besiddere af en Giendom, som ikke tilhører dem, en Ret til uden Control at afhænde Fæstegodset. Der maa absolut være en Control, og det ikke en overfladisk Control, der sikrer Gierne, det vil sige ved Lehn og Stamhuse Familierne og ved Stiftelserne disse, deres Ret. Det kan ikke hjælpe, man siger: jeg har den Formening, at de Mand, i hvis Hænde

der det bliver lagt, ikke ville gjøre Uret; thi jeg har ogsaa de bedste Tanker baade om Lehn- og Stamhuusbesidderne og om Bestyrerne af de offentlige Stiftelser og de Embedsmænd, der ere lønede med Indtagter af Fæstegods; men jeg kan dog, forsaavidt jeg har den allermindste Deel i Lovgivningen, ikke gaar ud fra denne Forudsætning om den store Pluralitet, og derfor sige, at det skal være Alle tilladt at sælge uden nogen Control, fordi jeg forudsætter, at de Fleste vilde gjøre det redeligt. Loven maa være saaledes, at den ikke kan benyttes af enkelte Uredelige, eller endogsaar blot Svage til at gjøre Uret imod Lehnene, imod Majoratene, imod Stiftelserne eller imod Embederne; thi, som jeg troer der ogsaa blev antydet af den ærede Premierminister, er det ingenlunde blot Uredelighed, der her vil kunne gjøre Skade og Uret; men mangen Gang kan en Svagheit hos Besidderen, der i andre Henseende kan være meget undskyldelig ja endogsaar staae i Forbindelse med et godt og velvilligt Hjerte, her gjøre stor Skade og Uret mod de virkelige Giere. Naar man derhos tænker paa den store Masse af saadanne Godser, der tilhøre Fideicommisser, men kan maaskee være ilde stemt mod den hele Fideicommissindretning og derfor ikke gjerne ville gaar ind paa Tanken om Familien som den virkelige Gier, der staaer lige overfor den øieblikkelige Besidder — kan man dog let forestille sig enkelte Tilfælde, hvor Forholdet fremtræder saaledes, at det ligger meget nær at erkende, hvor dybt andre Personers Rettigheder her kunne krænkes, og hvor stor en Magt der lægges i de nærværende Besidderes Hænder til at krænke Andres Rettigheder. Lad os tænke os et Fideicommiss, der for Diebliffet er i Hænderne paa en Mand, hvis Linie snart vil uddøe, fordi han ikke har noget ægte eller successionsberettiget Barn — han har maaskee kun Døtre, til hvem det ikke kan falde, fordi Successionen alene er agnatick — denne kan altsaa med Sandsynlighed forudsætte, at Godset vil gaar over til en anden Linie, og med lige saa stor Sikkerhed, forsaavidt der er nogen Sikkerhed i de menneskelige Indretninger, sige, at den eller den Mand vil arve Godset; og endda vil man overdrage den nærværende Besidder Rettigheden